

Lesprogramma algemeen

Titel cursus: Ouders in beeld – de kracht van beelden bij indirecte taaltherapie met ouders van jonge kinderen

Algemene leerdoelen:

Na het volgen van de lessen en het bestuderen van de theorie:

1. Heeft de cursist inzicht in diverse indirecte behandelmethodieken.
2. Heeft de cursist inzicht in de basishouding in communicatie van zowel ouders als zichzelf.
3. Kan de cursist samen met de ouder een plan van aanpak maken vanuit ontwikkeldoelen van ouder en kind op basis van een ouder/kind interactieanalyse.
4. Heeft de cursist inzicht in de ingrediënten voor een goed gebalanceerd (terugkijk)gesprek, naar aanleiding van een video-opname.
5. Kan de cursist ontwikkeldoelen formuleren aan de hand van reflectie op het begeleidingstraject.

LES 1**Lestijden: 9.30 – 16.30****Lesleerdoelen:**

Na het bestuderen van de theorie en het afronden van deze les kan de cursist:

1. De kern van de diverse methodieken benoemen, o.a. het Hanen ouderprogramma Praten doe je met z'n tweeën, Video Interactiebegeleiding Logopedie en ImPACTOS.
2. De verschillen in de methodieken in grote lijnen beschrijven.
3. (Basale) uitleg geven over basiscommunicatie patronen en elementen.
4. Bij een video-opname van een ouder/kind interactie globaal basiscommunicatiepatronen herkennen en benoemen.
5. Communicatie en interactie van het kind/de ouder specifiek beschrijven.
6. Samen met de ouder vanuit de video-analyse concrete doelen opstellen die aansluiten op de hulpvraag van de ouder gericht op hun eigen interactie/communicatie passend bij de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind.
7. Aan de ouder uitleggen welk effect de ontwikkeldoelen hebben op de taalontwikkeling van het kind.
8. De ouder begeleiden (voorbereiden, coachen) tijdens de video-opname.
9. Uitleggen welke communicatietechnieken toegepast kunnen worden bij een oudergesprek.
10. Reflecteren op begeleidingstrajecten uit de eigen praktijk

Programmaonderdeel	Contacttijd	Korte beschrijving inhoud programmaonderdeel	Lesleerdoel
Inleiding en introductie interactieanalyse	15 min	De docent introduceert zichzelf aan de hand van een beeldmateriaal uit haar eigen praktijk. De cursisten krijgen een aantal gerichte kijkvragen mee (vergelijkbaar met de kijkvragen uit hun <i>voorbereidingsopdracht: Interactieanalyse ouder en kind</i>) die hen direct aanzet tot analyse van de communicatie/interactie van ouder en kind en die hen laat nadenken over ontwikkeldoelen voor ouder en kind.	5, 7

<p>Kennismaking</p> <p><i>Vorbereidingsopdracht: De diverse indirecte behandelmethodieken</i></p>	<p>30 min</p> <p>(20 min sub groepjes 10 min plenair)</p>	<p>Cursisten maken kennis met elkaar aan de hand van de volgende opdracht: Vorm groepjes van 3 a 4 personen (op basis van stickers op hun naamkaartje) Ieder groepje krijgt de volgende vragenkaartjes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe zit jouw ideale vrije dag er uit? Beschrijf 'm kernachtig van wakker worden tot slapen gaan. • Wat is jouw favoriete plek in huis? • Beschrijf op hoofdlijnen jouw laatste werkdag van afgelopen week. • Als je 3 dingen mag kiezen die je zou kunnen leren komend jaar, welke dingen zouden dat dan zijn? • Waar word je blij van? • Welke minder goede eigenschap van jezelf zou je direct willen ruilen voor het tegenovergestelde? <p>Cursisten vertellen elkaar in de subgroep eerst hoe ze heten en waar ze werken. Daarna kiest iedere cursist één vraag uit de kaartjes en stelt die aan één van de anderen.</p> <p>Cursisten delen verwachtingen van de cursus aan de hand van een vraag uit de <i>voorbereidingsopdracht: De diverse indirecte behandelmethodieken</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke vragen/ontwikkelwensen heb je over de samenwerking met ouders? <p>Plenair: na afloop stelt iedere cursist één andere medecursist voor. Kort en krachtig.</p>	<p>3, 10</p>
<p>Verwachtingen</p>	<p>10 min</p>	<p>Naar aanleiding van bovengenoemde vraag 'Welke vragen/ontwikkelwensen heb je over de samenwerking met oude' worden reacties uit de subgroepen plenair teruggekoppeld en gerelateerd aan de lesdagen.</p>	<p>Alle lesleerdoelen</p>
<p>Reflectieopdracht</p>	<p>15 min</p>	<p>In tweetallen: Cursisten wisselen ervaringen uit naar aanleiding van de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Denk terug aan een moment van afgelopen week waarin een ouder betrokken was bij de behandeling. Op welke manier betrok je de ouder? Welk advies gaf je, en waarom? • Stel een top 3 samen van de meest voorkomende adviezen die je aan ouders geeft. Schrijf die op. <p>Deze reflectieopdracht is tevens de voorbereiding op <i>De diverse indirecte behandelmethodieken</i></p>	<p>10, 1</p>

<p>De diverse indirecte behandelmethodieken</p> <p><i>voorbereidingsopdracht: De diverse indirecte behandelmethodieken</i></p>	50 min	<p>Cursisten hebben zich d.m.v. de voorbereidende leesopdracht al verdiept in de methodieken. De docent inventariseert of er al ervaringen zijn opgedaan met de methodieken (cursisten hebben voor de <i>voorbereidingsopdracht: De diverse indirecte behandelmethodieken</i> de volgende vraag beantwoord: Maak je al gebruik van één van de beschreven methodieken of van een andere indirecte behandelmethodiek? Zo ja hoe zijn je ervaringen?).</p> <p>De docent beschrijft de methodieken(zoals Hanen) op hoofdlijnen aan de hand van een PowerPointpresentatie en haar eigen ervaringen met de methodieken en geeft aan wat verschillen zijn. Hierbij wordt gebruik gemaakt van divers beeldmateriaal o.a. een interview met ouders.</p> <p>Plenair wordt besproken of hun visie op het samenwerken met ouders is veranderd/bevestigd en waarom zij al dan niet gebruik zouden willen maken van de methodieken.</p>	1, 2
<p>Het methodisch werken met video</p>	30 min	<p>Cursisten hebben zich d.m.v. de voorbereidende leesopdracht al verdiept in het methodisch kijken naar videobeelden bij VHT en VIB (pp. 41 t/m 45 uit het boek <i>Video-Hometraining en Video-interactiebegeleiding. Een introductie op de methodieken</i></p> <p>Plenair: docent start vanuit de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maken jullie opnames van jezelf? Zo ja, met welk doel? Hoe is het om naar jezelf te kijken? • Wie van jullie maakt video-opnames van ouders en kind? Zo ja, op welke manier gebruik je die? Zo nee, heeft dat een reden? <p>Vanuit ervaringen van de docent wordt aan de hand van een PowerPoint presentatie het methodisch kijken naar videobeelden besproken.</p> <p>Cursisten krijgen op deze manier concrete handvatten om methodisch te werken met video</p>	8, 10
<p>Basiscommunicatie</p>	30 min	<p>Plenair: Aan de hand van casuïstiek beschrijft de docent vanuit videobeelden (o.a. beeld dat bij de inleiding op de les werd gebruikt) de essentie van basiscommunicatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het basiscommunicatieschema beschreven in hoofdstuk 1 uit het boek <i>Video-Hometraining en Video-interactiebegeleiding. Een introductie op de methodieken</i> (AIT redactie Marij Eliens) dat cursisten ter voorbereiding gelezen hebben.</p> <p>Cursisten worden actief betrokken aan de hand van kijkopdrachten bij de videobeelden (vergelijkbaar met de kijkvragen uit hun <i>voorbereidingsopdracht: Interactieanalyse ouder en kind</i>) en op die manier voorbereid op de verwerkingsopdracht die volgt na de lunch.</p>	3,4,5
<p>Pauze</p>	60 min	<p>Verspreid over de dag</p>	

<p>Verwerkingsopdracht Analyse van eigen beelden</p> <p><i>Vorbereidingsopdracht: Interactieanalyse ouder en kind</i></p>	60 min	<p>Starten in tweetallen.</p> <p>Cursisten bekijken fragmenten uit hun eigen beeldmateriaal en delen met elkaar de vragen vanuit de <i>Vorbereidingsopdracht: Interactieanalyse ouder en kind</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beschrijf jouw eerste indruk van de ouder-kind interactie. • Beschrijf globaal hoe en waarom het kind communiceert. • Beschrijf globaal hoe de ouder op de communicatie van het kind reageert en welke initiatieven de ouder zelf neemt. • Zijn er verstoringen in de interactie? Zo ja beschrijf dit. (gebruik hiervoor de informatie pp 84,85 van het boek <i>Video-Hometraining en Video-interactiebegeleiding. Een introductie op de methodieken</i> (AIT redactie Marij Eliens) • Kies een positief interactiemoment van <u>hooguit 1 minuut</u> en beschrijf de initiatieven die het kind neemt. <p>Beschrijf ook hoe de ouder de initiatieven van het kind ontvangt.</p> <p>De docent is beschikbaar voor vragen en volgt het proces bij de diverse tweetallen.</p> <p>Op grond hiervan zullen een aantal fragmenten ook plenair worden besproken. Cursisten krijgen op die manier de gelegenheid om meerdere ouder-kind interacties te analyseren.</p>	4, 5
Doelen stellen voor ouder en kind	15 min	<p>Plenair.</p> <p>De docent informeert de cursisten aan de hand van een PowerPointpresentatie over het zo concreet en specifiek mogelijk formuleren van doelen voor ouder en kind.</p> <p>Aan de hand van eerder gebruikte beelden nodigt de docent de cursisten uit om doelen voor zowel ouder als kind te formuleren, uitgaande van de hulpvraag van de ouder.</p> <p>Cursisten maken gebruik van hun behandelervaring en de adviezen top 3 die zij tijdens de <i>reflectieopdracht</i> in de ochtend formuleerde.</p>	6, 7
Verwerkingsopdracht Doelen stellen voor ouder en kind	30 min	<p>In tweetallen (zelfde tweetal als bij <i>verwerkingsopdracht analyse van eigen beelden</i>).</p> <p>Aan de hand van hun eigen beelden formuleren de cursisten doelen voor ouders en kind en oefenen zij in de rol van logopedist en ouder met de videobeelden. Zij ervaren hoe ze actief met de beelden kunnen werken in een terugkijkgesprek. Op deze manier worden de cursisten voorbereid op het volgende programmaonderdeel.</p>	6, 7

Het terugkijkgesprek	30 min	Plenair De docent informeert de cursisten aan de hand van een PowerPointpresentatie en videobeelden over de ingrediënten van een terugkijkgesprek. Hoe gebruik je de beelden? Welke communicatietechnieken zet je in? Wat zijn valkuilen? De docent maakt hierbij gebruik van bijlage 3 uit het boek <i>Video-Hometraining en Video-interactiebegeleiding. Een introductie op de methodieken</i> – pp123, 124. Cursisten ontvangen deze bijlage tijdens de les. De cursisten worden op deze manier voorbereid op lesdag 2	7, 9
Verwerkingsopdracht Het terugkijkgesprek	30 min	Plenair De docent nodigt één van de cursisten uit om de rol van de ouder aan te nemen. Aan de hand van eerdere beelden voert de docent een terugkijkgesprek met deze 'ouder'. Andere cursisten observeren. Het terugkijkgesprek wordt nabesproken. Als eerste vertelt de 'ouder' over haar ervaringen. Overige cursisten sluiten aan en er is ruimte voor vragen. Indien er tijd is kan een andere cursist op de stoel van de 'ouder' plaats nemen.	7, 9
Bespreken voorbereidende opdracht voor les 2	15 min	De voorbereidende opdrachten voor dag 2 worden toegelicht en de dag wordt afgesloten.	
Totaal contacturen les 1	6 uur		

LES 2

Lestijden: 9.30 – 16.30

Lesleerdoelen:

Na het bestuderen van de theorie en het afronden van deze les kan de cursist:

1. Bepalen of die zich verder wilt scholen in de op dag 1 behandelde methodieken.
2. Reflecteren op de eigen basishouding in communicatie.
3. Samen met de ouder oefensituaties voor thuis bepalen, door gerichte vragen te stellen.
4. De oefensituatie zo concreet en specifiek mogelijk voorbereiden met de ouder, zodat de ouder antwoord heeft op de volgende vragen: wanneer?, waar?, met wat?, hoe?, hoelang? Wat als....?
5. Tijdens een terugkijkgesprek communicatietechnieken (ruimte geven, activerend vragen, doorvragen, ontvangen, samenvatten) toepassen.
6. Optimaal gebruik maken van de video-opname in het gesprek.
7. Benoemen welke factoren bepalen of je tot een optimaal ouderbegeleidingstraject komt.
8. Het interactiepatroon tussen zichzelf en de ouder beschrijven aan de hand van de video-opname.
9. Kwaliteiten benoemen in de begeleiding op basis van de video-opname.
10. Ontwikkeldoelen formuleren rondom ouderbegeleiding op basis van de video-opname.
11. Een plan maken om video-opnames van het eigen handelen een vaste plek te geven in de eigen werksetting.

Programmaonderdeel	Contacttijd	Korte beschrijving inhoud programmaonderdeel	Lesleerdoel
Inleiding en introductie Communicatietechnieken terugkijkgesprek <i>Vorbereidingsopdracht Communicatietechnieken terugkijkgesprek</i>	30 min	Welkom en korte introductie op het programma. In groepjes van 3 tot 4 personen (laat cursisten andere groepjes formeren dan bij les 1) Terugkeer naar de vragenkaartjes van dag 1. Welke vraag wil je graag aan iemand stellen en bij welke vraag hoop je dat ie aan jou gesteld wordt. Naar aanleiding van de voorbereidende leesopdracht <i>Samenvatting Socrates op sneakers</i> en de <i>voorbereidingsopdracht Communicatietechnieken terugkijkgesprek</i> wisselen de cursisten uit n.a.v. de volgende vragen: <ul style="list-style-type: none"> • Welke (nieuwe) inzichten rondom vragen stellen heb je opgedaan? • Vind je de gelezen informatie toepasbaar in werk en/of dagelijks leven? • Welke ontwikkelwensen heb je op het gebied van vragen stellen? Plenair geven de groepjes een korte terugkoppeling.	2, 5

Communicatietechnieken terugkijkgesprek	30 min	Tijdens de 1 ^e les zijn cursisten in de middag voorbereid op het onderwerp. De docent start vanuit de ervaringen die cursisten hebben opgedaan bij hun <i>voorbereidingsopdracht Terugkijkgesprek</i> . De docent gaat uitgebreider in op het onderwerp en gebruikt videobeelden ter illustratie. Bijlage 3 uit het boek <i>Video-Hometraining en Video-interactiebegeleiding. Een introductie op de methodieken</i> – pp123, 124 - dient als leidraad en wordt aangevuld.	2, 5, 8
Het terugkijkgesprek <i>Vorbereidingsopdrachten: 'Ontwikkeloelen ouder en kind' en 'Terugkijkgesprek'</i>	90 min	In drietallen reflecteren en ervaringen uitwisselen rond <i>Vorbereidingsopdrachten: 'Ontwikkeloelen ouder en kind' en 'Terugkijkgesprek'</i> . Ook de voorbereidende leesopdracht – pagina's uit het boek <i>'Handleiding kortdurende video-hometraining in gezinnen met jonge kinderen'</i> komt bij de uitwisseling aan bod. Per videofragment bespreken de cursisten de ontwikkeloelen en de manier waarop zij de beelden in het programma onderdeel <i>verdiepingsopdracht Het terugkijkgesprek</i> willen gebruiken. De docent is beschikbaar voor vragen en volgt het proces bij de diverse drietallen. De docent vat met behulp van de cursisten samen. Ter voorbereiding op de verdiepingsopdracht geven de docent en één van de cursisten (in ouderrol) een demonstratie van de verdiepingsopdracht. één andere cursist maakt een video-opname. De opname wordt direct met elkaar terug gekeken en geanalyseerd.	2, 5, 9, 10
Verdiepingsopdracht Het terugkijkgesprek	45 min	In drietallen oefenen: één is logopedist, één is ouder, één persoon maakt video-opname. Iedere cursist oefent als logopedist het terugkijkgesprek met het eigen videomateriaal. De video-opname hiervan wordt direct in het drietal besproken. De cursisten noteren hun eigen kwaliteiten en ontwikkeloelen. Leerervaringen kunnen direct geïntegreerd worden bij de volgende oefenronde. één oefenronde duurt ca 30 min. De docent is beschikbaar voor vragen en volgt het proces bij de diverse drietallen.	2, 5, 6, 9, 10
Pauze	60 min	Verspreid over de dag	

Vervolg verdiepingsopdracht	60 min	<p>In drietallen oefenen: één is logopedist, één is ouder, één persoon maakt video-opname. Iedere cursist oefent als logopedist het terugkijkgesprek met het eigen videomateriaal. De video-opname hiervan wordt direct in het drietal besproken. De cursisten noteren hun eigen kwaliteiten en ontwikkeldoelen. Leerervaringen kunnen direct geïntegreerd worden bij de volgende oefenronde. één oefenronde duurt ca 30 min.</p> <p>De docent is beschikbaar voor vragen en volgt het proces bij de diverse drietallen.</p> <p>Plenair worden ervaringen uitgewisseld, kwaliteiten en ontwikkeldoelen komen aan de orde.</p>	2, 5, 6, 9, 10
<p>Oefensituaties voor thuis</p> <p><i>Vorbereidingsopdracht Het terugkijkgesprek</i></p>	15 min	<p>Plenair.</p> <p>De docent bespreekt met de cursisten hoe zij in hun werksetting doorgaans oefensituaties voor thuis met ouders voorbereiden. Hierbij refereert de docent hier ook aan de <i>voorbereidingsopdracht Het terugkijkgesprek</i> – de vraag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke concrete ‘afspraken’ heb je met ouders gemaakt? <p>De docent neemt samen met de cursisten een aantal voorbeelden door. Welke vragen stel je aan ouders om hun oefensituatie zo concreet mogelijk te maken? Zodat de ouder weet wat zij/hij thuis kan gaan doen door antwoord te hebben op de volgende vragen: wanneer?, waar?, met wat?, hoe?, hoelang? Wat als....?</p>	3, 4
Verwerkingsopdracht Oefensituaties voor thuis	45 min	<p>In drietallen oefenen (zelfde samenstelling als eerder): één is logopedist, één is ouder, één persoon observeert. De cursist bepaalt samen met de ouder hoe de ontwikkeldoelen van ouder en kind thuis aanbod kunnen komen. En bespreekt vervolgens zo concreet en specifiek mogelijk één bepaalde situatie, zodat de ouder antwoord heeft op de volgende vragen: wanneer?, waar?, met wat?, hoe?, hoelang? Wat als....?</p> <p>Bij voorkeur oefent ook nu iedere cursist de logopedisten- en ouderrol als de tijd het toelaat.</p> <p>De docent is beschikbaar voor vragen en volgt het proces bij de diverse drietallen.</p>	3, 4

Implementatie in de werksetting	30 min	In de drietallen bespreken cursisten hoe zij geleerde kennis en vaardigheden willen toepassen in hun eigen werksetting. Willen ze structureel met video gaan werken? Zo ja, hoe willen ze dit dan waarborgen? Willen ze zich verder ontwikkelen in één van de in les 1 genoemde methodieken? Deze ideeën en de ervaringen vanuit het programmaonderdeel <i>verwerkingsopdracht Oefensituaties voor thuis</i> worden vervolgens plenair gedeeld. De docent nodigt cursisten uit om factoren te benoemen die bepalen of je tot een optimaal ouderbegeleidingstraject komt. Deze worden genoteerd op een flap-over. (docent werkt dit uit en zal het na afloop in de OLO plaatsen).	1, 7, 11
Vragen en afsluiting	15 min	Docent komt terug op de in lesdag 1 uitgesproken vragen en ontwikkelwensen (tijdens programmaonderdeel Verwachtingen). Er is ruimte voor vragen en een afsluiting.	
Totaal contacturen les 2	6 uur		
Totaal aantal contacturen	12 uur		